

Q. B. V. D.
DISSERTATIO
EXEGETICO-THEOLOGICA

De
**CONSILIO
DIVINO,**

Ex Psalmo LXXIII: 24.

Quam

Consensu Ven. Facult. Theol.

SUB PRÆSIDIO

ISAACI Björklund,

S.S. Theol. Prof. Publ. & Ord.

Publicæ placidæque eruditorum disquisitioni subjicit

AUCTOR

ISAACUS ROSS

Rect. Sch. Triv. Helsingf.

Ad diem 14. Decembris A. 1737. h. l. q. f.

ABOAE, Exc. Joh. Kiänppe, Reg. Acad. Typogr.

S:æ R:æ M:is

Regnique Sveo - Gothici

Summæ Fidei VIRO

Ac

SENATORI,

Nec non

Academiæ Aboensis

CANCELLARIO,

Illustrissimo Excellentissimoque

HEROI,

D^N. ERNESTO

JOHANNI

CREUTZ,

Comiti & Domino de ROSENBERG/ &c.

Mæcenati Summo.

ILLUSTRISSE CELSISSEQUE
COMES,

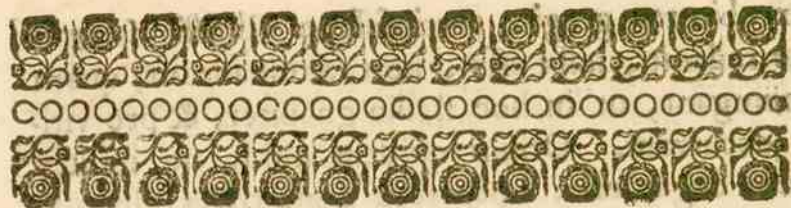
NON dubito futuros, qui haud levis inconsiderantiae & temeritatis me reum postulent, quod dissertationunculam hanc in conspectum TULI, CELSISSE COMES, illustrissimum proferre audeam. Ad umbram, inquit, scholasticam releganda opella, & mole & tractationis ratione contemnenda. Quid enim in illa eximii & quod tanto fastigio dignum censeretur, continetur? Ast ferendum si durius iudicent, quorum humi repunt mentes & quibus nihil est solennius, quam
suis

suis se plebere sententiis. Mihi satis erit TUUM iudicium ab
 istorum immenso distare intervallo. Fateor sane & auctoris
 & ingenii, cui exi'e hoc specimen natales debet, tenuitatem
 longissime infra TUAM dignitatem subsidere. Sed num id sa-
 tis erit argumenti ad supplicem ab augustis TUIS liminibus
 arcendum? minime vero; fieri non potest, quin in ista, qua
 flores intelligentie luce & honoris culmine, quo tot superas
 mortales, perspicias, quid pariat materię & instituti ratio,
 quid postulent tempora, quid exigant cetera ad rem quocunq;
 modo pertinentia. Quod porro, TE, cui in deliciis est, eos
 qui literis se totos consecrarunt, fovere, tueri, favore iuva-
 re, exemplo incendere, litteratę Finlandię PRÆSIDEM devenera-
 ri liceat, nonne sapientissimi illius, cujus heic, rudi licet peni-
 cillo, delineo indolem, consilii munus est exoptatissimum?
 Quod cum ita sit, a dementia prope abesset, si fluctuationem
 quandam animi ulterius paterer ingenia pietatis sufflaminare
 impulsus: quin in spem venio certissimam, fore, ut quem ex
 Illustrissimo TUO NOMINE splendorem ignobili huic fœtui fœ-
 nerari devota expeto prece, eundem ipsi gratiosissime imperti-
 aris. Servet TE indulgentissimum Numen omnis, quam opta-
 re fas est, felicitatis flore beatum, ut beneficiis, qua per TE
 in utramque rempublicam contulit maxima, illibata per lan-
 gam annorum seriem perennitas c. nstet!

sic voveo

Illustrissima Excellentia TUE

Devotissimus servus
ISAACUS ROSS.

l. N. 7.

§. I.

Quanto inter eos, qui Christo nomen dederunt, in confesso magis est, vitae, qua ad vitam vere beatam tuto & citra erroris periculum itur, notitiam plenam & sufficientem ex limpidissimis Israelis fontibus, in sacrorum bibliorum volumine contentis, hauriri unice ac parari: tanto id certius debet esse, in nulla re alia praeclaram magis operam collocari, quam in rimandis iisdem scripturis; imo enucleandis & illustrandis vocibus singulis ac phrasibus, quibus immediate sanctiori spiritui sanctissima religionis mysteria visum est involvere. Sunt certe rationes gravissimae, quae cuilibet, si occasio modo, ingenium, vires & subsidia non desint, inprimis vero iis, quos Deus

A

excus

excubitores gregis, pretiosissimo Christi sanguine redempti, iussit esse, non tam suadeant, quam injungant, ut in hoc stadio gnauiter, & pro virili decurrant. Otium quidem mihi, ne multus heic cogar esse, peperere immortales virorum doctissimorum labores, qui praeclari conaminis *necessitatem* solidissimis euctami dedere argumentis. Ne tamen nihil omnino dixisse videar, hanc in rem unum tantum atque alterum in medium placet afferre. Primum id certum est ac immotum, in tractatione rerum theologicarum acroamatica ad biblicam apodixin cuncta redire debere, h. e. theses solidis iisque e scriptura petitis argumentis muniendas esse: id vero, nisi eruto sollicitè atque plene deducto eum singularum vocum, tum, quae ex vocibus apte inter se connexis exsurgunt, phrasium biblicarum sensu, non video quo demum alio modo obtineri queat aut debeat. Deinde in habendis ad gregem Christi concionibus utilissimum, immo maxime necessarium fuerit, mentem dictorum efficacissimorum & *ευφρανέων* animis auditorum imprimere probe & inculcare, ut ex locis sacrae paginae, quae jam inde a teneris unguibus

culis multi memoria tenent percepta, fidei articulos profundius intelligant, intellectos fideliter asservent, & cum usus in praxeos Christianae curriculo postulat, feliciter ac pie in mentem reuocent. Enimvero sine singulari ista, quam commendamus, circa dictiones & loquendi modos originalium textuum cura, praestari talia haud posse, vel me non monente, per se ipse quivis intelligit. Porro cum Theologi sit, sacrarum litterarum dignitatem contra eorum furores, qui, ne eas cogantur pro principio satis exquisito agnoscere, innumera in earum contemptum comminiscuntur, & inter alia stilum biblicum plurimis scaterere tautologiis, nobis obijciunt, in tuto collocare; nulla sane ratione felicius haec audacia retunditur, quam si monstretur, multis in locis, omnem tautologiae suspicionem evanescere, ubi, qua decet, industria & animi devotione ad vocum sacrarum notiones formales atque emphases, quibus, quae vulgo pro synonymis habentur, haud parum inter se differunt, attendatur. Placet in rei majorem illustrationem in compendio afferre, quae hac de re fusi-
us monent auctores Nou- Antiquorum A:o 1702

in consilio suo de phrasteologia biblica, quod p.
m; 322 continetur. Primum observant, tauto-
logias indignas spiritu sancto esse, cuius singu-
la verba divina sapientiae plenissima sint. De-
inde vero exempli loco ex Psal. 119. voces תורה
lex ערות *testimonia* פקודות *statutum* מצות *praeceptum*,
פקודות *mandata*, משפט *judicium*, adducunt,
quae si peculiari emphasi non differre creden-
tur, multiplices tautologias pariant. Putant ita-
que integrum Dei verbum תורה aut ספר תורה
Neh. 8:8. dici. Cumque illud dispescatur in
credenda & agenda; illa vero, puta credenda, sint
partim *praeterita*, h. e. miracula & beneficia
quibus tamquam signis Deus, quae credi voluit,
confirmavit; partim *futura*, i. e. Evangelii pro-
missiones: hinc existimant per ערות *illa*, haec
per פקודות intelligi. פקודות enim significare quoddam,
quod firmum, inextinguibile & velut lapidibus
sit insculptum, & proinde immutabilibus gratiae
promissionibus apprime convenire, hincque ei
voci praecepta saepissime in scripturis jungi,
adeoque legem & evangelium simul denotari.
Agenda distinguunt in *moralia*, quae per מצות
&

& פקודי (quorum *illud* mandatum regium & majestaticum, *hoc* mandatum per ministros Dei tamquam inspectores & visitatores ab ipso datum importet) innui putât; & *cerimonialia ac forënsia*, quo ממש referunt. Utrum hisce praeclise limitibus adductorum vocabulorum significatio includi omnino debeat, inque allatis ex mente auctorum, quos memoravi, nihil habituri sint ceteri interpretes, quod jure desiderent, nunc non disquiram; sufficit paullo ante a nobis dicta per haec mirifice illustrari, &, si vel maxime optimo conatui in singulis felix successus haud respondit, praeclarum, quod in conatu accurate determinandi significatum dictionum biblicarum imitemur, exemplar proponi. Nihil jam dicam, quanti sit per universum Theologiae polemicae campum, usus, exquisitiorem phraseologiae sacrae notitiam sibi comparasse. Id modo adhuc, quod praetereundum non videtur, adjiciam; Si utilitatem hinc, immo *necessitatem* hujus studii perspicimus, certe in illo excolendo diligentiam nostram non parum acuere debet, quod lingua imprimis Hebraea plane singularis, immo admi-

admirandae, sit indolis, ab Europaeis omnibus
 nimium quantum distans. Fidem dictis faciet,
 ut ceteros in hoc genere versatissimos viros ta-
 ceam, D. Loescheri de causis linguae Ebraeae prae-
 clarum opus. Hinc inter Philologos saniores trans-
 acta quasi & extra omnem dubitationis aleam
 posita res est, voces Ebraeas esse, quarum sin-
 gulae vix unquam exacte cum emphasi una la-
 tina, vel alius idiomatis dictione reddi possint,
 sed & plura, & plenius, & magis emphatice
 significant. Hoc vel notissimo exemplo radi-
 cis *לָוַ* probari poterit, cujus vis, ut observarunt
 accuratissimi interpretes, in sensu rituali, illa no-
 tione, quam solum redimendi vocabulum apud
 Latinos fundit, minime exhauritur, sed si em-
 phaseos aliqua saltem habenda ratio, no-
 tat, *jure propinquitatis rem aut personam vin-
 dicare, & animo quem sanguinis nexus imperat,
 versus eam agi, eandem ut propriam sibi asserere, pre-
 tio dato redimere, & jus ejus, quod ipsa vincero
 non poterat, persequi.* vid. J. J. Cramerum in
Theologia Goelis l. I. p. II. Hinc quis jam non cla-
 rissime conficiat, in dictionibus linguae sacrae ri-

rimandis haud desultoria opera defungendum esse, verum in iis, siquidem sacratissimum Dei verbum ad usus, quos intendit adhibendum est, cuncta sollicitè, nec sine imploratione superni auxilii excutienda?

Vides B. L. quibus adductus rationibus, cum cognitionis Theologicae quaecunque edendum fuerit specimen, materiem, quam frons sistit dissertationis, elegerim, praesertim cum eam, quod sciam, nemo ea, qua heic factum est ratione, pertractare aggressus sit. Tuæ, non dubito, quin existimes humanitatis esse, disferentem benigna mitique subleuare censura, nec, si quid melius potuisse putes elaborari, quod minime inficiabor, id quo pacto fieri debeat, taxare, verum opere, altiorisque documentis ingenii demonstrare.

§. II.

JAm igitur ad rei, quæ caput causæ constituit, penitiorem considerationem, in qua ut Pater luminum cœlestis jubare lucis nos clementer collustret, ducat dirigatque, deuote precamur, alacres pergitur. Consiliorum & via

viarum Dei sacra pagina plurimis in locis facit mentionem. Uti vero per *consilia*, saltem plerumque, *decreta summa sapientia legibus nixa designat*, ita et *voluntatem Divinam, de rerum quarumvis existentia efficienda vel non efficienda, impedienda vel permittenda, quatenus ejusmodi voluntas scientiam optimos fines per media accommodatissima obtinendi requirit* & *secum habet conjunctam*; ita per *vias ductumque istiusmodi consiliorum executiones denotat*. Prius ut pateat, scripturæ quendam locum huc pertinentem, cum omnium non liceat per propositam brevitatem habere rationem, adducere, eumque secundum genuina hermeneuticæ sacræ principia examinare juuabit.

S. III.

PLacuit vero inprimis illustre dictum, quod Psalmo LXXIII: 24. inuenitur, maxime quod Psalmus hic plane eximius est, mysterium crucis viuidissimis sistens coloribus. Ita autem dictum nostrum in fontibus legitur: בעצתך תחבלי ותחרי כבוד תהפכי Pro consilio tuo ducis me, & postea cum gloria assumes, seu recipies me. Vbi vocis עצת eam omnino notionem conueni-

9
uenire, quam in definitione consilii modo data,
exhibuimus, nulli dubitamus affirmare. Certe vel
vocis origo ad sapientiam inferri respectum per-
spicue docet. Descendit enim a *con*sulere,
deliberare, quod sine actu quodam intel-
lectus & sapientiae fieri nequit. voluntatis autem
seu decreti simul habendam esse rationem, quae
infra sumus adducturi, abunde demonstrabunt.
Scilicet, applicanda ut promissimus in hunc usum
media hermeneutica, quorum praecipua sunt *con-*
textus & parallelismus.

§. IV.

AD contextum scopi cum primis consideratio,
& nexus antecedentium & consequentium per-
tinet. Est vero in nostro Psalmo scopus, seu res
ipsa & verborum cohaesio quemuis facile conuin-
cere potest, ut auctor sacer (a), tanquam insi-
gni experientia spirituali praeditus, suo quosvis
tentatos exemplo, qui dubiis & periculosis de
Divina omniscientia & providentia cogitationibus

B

affli.

(a) Asaphus ne ille sit, an David ipse, operose iam non
disquiri: neutra enim parte, siue hic credatur auctor secun-
darius, siue ille, Isonuegia oraculi huius periclitatur, quum
& Asaphum scriptura prophetam & videntem salutes.

affligantur, doceat, quo pacto offendicula haec-
 ce coelesti lumine ac robore maſti euitare felici-
 ter ac superare queant. Hoc conſilio, (ut jam
 antecedentium & conſequentium nexus in noſtro
 diſto clariuſ eluceat,) primum v; I. emphatica
 expreſſione, vel, ut Guſſetius ad vocem huius ver-
 ſiculi primam 7^a comenatur, exclamatione, ve-
 lut e profunda de rebus malorum proſperis & ſuis
 aduerſis meditatione emergens, eorum veram *felicitatem*,
 qui ſincera poenitentia & non fucata fide, a
 perverſo ſui amore ſe purgarunt, *praedicat*. Qui-
 bus verbis ſimul continetur *ſcopuſ* dicendorum
ſpecialior. Porro docet, quam fuerit ipſe nuta-
 tioni, h. e. defeſioni a regia veritatis via & fi-
 de propinquuſ, eo quod ſe decipi fere patere-
 tur, *partim* fallaci ſpecie *felicitatis* impiorum,
 qui non modo communibus hominum calamita-
 tibus & aerumnis vacui, corporis robore & fir-
 ma valetudine praediti, libere ac impune pecca-
 tis quibuſcuſ gravibuſ indulgeant; verum eo
 tandem quoque procedant inſanix, ut ſcienti-
 am & providentiam diuinam ſiue negent impie,
 ſiue in dubium ſaltem vocare minime vereantur;
 qua

qua tamen non obstante impietate, rebus utantur
 florentissimis v. 2. 12. Partim afflictionibus &
 misera sorte piorum, quibus quamvis conscientiae
 puritas & animi sinceritas longe feliciora pro-
 mittere fata videantur, suam tamen integritatem
 frustra esse, uti quidem in ista sua perturbatione
 sibi persuadent, sentiant, immo perpetuis nun-
 quam non plagis & castigationis quasi fla-
 gellis adfligantur, v. 13. 14. Tum vero se ipse
 sanioribus & sanctoribus cogitationibus velut
 vincēs, duabus potissimum rationibus refutat. Pri-
 mum *indirecte* v. 15. hunc fere in modum: Si
 eandem cum nequissimis istis hominibus, qui v.
 11. dicebant: *Quomodo sciret Deus?* tibiam in-
 flans, Te cuncta scire, & tuis paterne prospic-
 cere negarem, nonne tum maxima haec incon-
 venientia inde sequeretur, ut *omnem generationem*
filiorum tuorum, qui tamen iisdem mecum cru-
 cis legibus, ex sapientissimo tuo decreto & inten-
 sissimo in eos affectu subjici solent, כִּנְרִי *perfi-*
de desererem aut contra eam *agerem*? *Directe* v.
 18. 19. 20. petito argumento solidissimo ab im-
 piorum tragico ac maxime lamentabili exitu, I-

ta tamen hoc allegat noster, ut in antecessum ostendat, quomodo in allati argumenti meditationem inciderit. Id facit, tum *remotius* v. 16. monstrando, quomodo non potuerit illud perspicere, quamdiu non ingressus esset in *sacraria Dei*; sed citra illam in ea introspectiendi curam diu multumque cogitarit irrito conatu, cum res illa esset labor tantum & molestia in oculis, scilicet iudicii & mentis ejus; tum v. 17. *positius*, significans, quo tandem pacto ipsi in mentem venerit, videlicet cum intraret in *sacraria Dei*. Numero multitudinis sine dubio respicitur quidem ad varias partes tabernaculi Moysi; (b) intenditur tamen id, quod tabernaculum figurabat, ut sensus sit, tum demum hieropsalten scrupulis suis & periculosis cogitationibus penitus liberatum fuisse, cum pia meditatione, coeli, ecclesiae, Christi, (nam horum typum fuisse tabernaculum patet ex Hebr. 9: 9. 12. cap. 10: 19. Apoc. 21: 22. Dan. 9: 24.) atque adeo mysterii crucis, quod ad regnum ejus pertinet, indolem, in verbi revelati sacrariis, intimius scrutatus, sapientissimam

(b) D. Geier ad b. l. respici putat etiam ad alia precatōnis & publicae informationis loca, synagogas & scholas, ubi prophetarum aiebantur filii.

mam decretorum diuinorum, cum de piis, tum
de impiis, connexionem perspexisset, simulque i-
ta ad horum flebilem attendisset finem. Cum i-
gitur hoc modo veram improborum infelicitatem
fallaci eorum splendori & מבלי *imagini*
phantastica, ut v. 20. habet, oppositam, solis
de demonstrat, eoqve simul *implicite* vi contra-
rii digitum ad piorum longe meliorem sortem
intendit, & hac ratione sufficienter verum
itum probat: non alio sane, quam supra in-
dicatum est, *animo*, id agit, ut suo videli-
cet moneret exemplo, qui satanæ ignita tela
& corruptæ carnis suggestiones, dum hinc fi-
liorum Dei miseriam & ærumnas, illinc eo-
rum, qui prauis cupiditatibus strenue indul-
gent, contrariam sortem nobis obijciunt, re-
pelli debeant & exstingui. Hoc facto sequitur
tandem a v. 21. ad finem, luculentissimum
Deo constanter adhærendi propositum: quod
partim *negativum est* (κατ' ἀρνησιν) de eo quod
posthac vitare constituit, quando v. 21. & 22.
priorem suum errorem & repugnantiam adver-
sus Dei consilia brutalitatis, ut sic loquar (in
Ebr. כער כחמות instar bruti & bestiarum),
accu-

accular: partim *positum* (חַמֵּד וְשֹׁמֵר) v. 23. his
 verbis: וְאֵנִי חַמֵּד עִמָּךְ itaque ego *semper tecum*,
 subintell. ero. Cujus propositi duplicem affert
 rationem moventem, alteram in hoc eodem
 versu; *apprehendisti dextram meam*: in sequen-
 ti, qui jam supra adductus est, alteram, hac
 connexionione ac sensu: ideo Tibi, mi Deus,
 semper adhærebo, quia sicut me huc usque spi-
 ritus Tui auxilio suffultum sustentasti, (id e-
 nim innuit *apprehendere dextram*) ita pro Tuo
 consilio ducis & post hac *duces me*, & tandem
cum gloria recipies: quæ mox plenius explica-
 buntur. Reliqua hujus Psalmi ad finem, non
 nisi ad idem propositum novis mediis terminis
 confirmandum pertinent: quod, si vacaret,
 in proclivi esset monstrare. Si itaque succin-
 ctam totius Psalmi partitionem (c) desidera-
 mus,

(c) D. Schmidius sic partitur, 1:o dicendorum summa v.
 1. 2:o ipsum pii hominis scandalum atque periculum v. 2.
 3. idque 3:o ex impiorum felicitate v. 4. -- 12. & piorum
 merita v. 13. 14. notum: sed tamen 4:o sanctioribus cu-
 ris discussum & dissipatum v. 15 -- 20, unde tandem 5:o post
 erroris emendationem v. 21. 22, ingenua & grata confessio
 in Deum v. 23 -- 28. sequitur. In quo non adeo, multum
 a nostra recedit partitione.

mus, hæc erit: I:o ipsa thesis de piorum be-
atitate v. 1. II:o dubia adversus eam v. 2-14.
III:o eorum refutatio, cum implicita thesios
probatione 15-20. IV:o perisma hinc deriva-
tum, propositum puta Deo constanter adhaeren-
di, cum suis ætiologiis v. 21-28.

§. V.

HÆc operosius paullo consultum duximus de-
ducere, quo omnia ad nostrum institut-
um spectantia non majori modo luce donen-
tur, verum sic etiam appareat tantum abesse,
ut vel scopus Psalmi generalis, vel specialis, vel
antecedentia & consequentia consilii significationē
antea datam v. 24. aspernentur, ut eam po-
tius postulare quodammodo videantur, saltem,
si ea admittatur, cuncta sponte & naturali o-
mnino nexu fluant. Quod si enim heic eo ten-
dunt omnia, ut contra scrupulos & dubia de
mira Dei providentia circa pios & impios, il-
lorumque vera, horum autem fluxa beatitudine
instruatur tentatus: certe in ejusmodi casu re-
ctissime sapientissimum Numinis decretum, per
quod consilium ejus explicuimus, allegatur,
ut

ut hoc perspecto, in benevolentissimi Patris voluntate adquiescat suavissime,

§. VI.

Cumque ex data analysi pateat v. 24. esse, ætiologiam propositi, quo hieropsaltes se in perpetua cum Deo unione manere velle discernit, satis hinc claret, quis sit dicti nostri scopus *specialissimus*, quæ summa, quod argumentum: nimirum istius decretæ unionis *motivum* sive rationem moventem *indicare*. Hoc ipsum vero itidem nostro instituto apprime convenire quis non videt? Qua enim quis ratione melius & efficacius ut in suavissima cum supremo Numine conjunctione perseverare velit, vel se incendere, vel in ea confirmare potest, quam si jugi & vivida meditatione cum summa Dei sapientiæ, tum voluntatis ejus optimæ animum pascat? Per illam novit Deum, quæ ipsi maxime salutaria sint, exactissime, sine, vel levissimo erroris periculo perspicere: per hanc vero, siquidem ardentissimo intimentes se æstuat amore, non posse non perspecta discernere. Nihil igitur mirum, si utrumque voce

777 *consilio tuo* psaltes complecti credatur
 praelerum cum nec usus sacri codicis repugnet,
 ceu deinceps videbimus, cum loca parallela sumus
 perlustraturi. E contrario tolle alterutrum horum
 & simul alterum fulcrum propositi pii sustule-
 ris. Finge summam sapientiam, sed destitutam
 optima voluntate: sciet illa quidem meliora,
 sed deteriora decernet. Finge voluntatem opti-
 mam, quae careat summa sapientia: annon peri-
 culum est, ne, cum optime cupit, deteriora ta-
 men in decernendo imprudens sequatur, aut in
 mediocum electione aberrans, sine cetera opti-
 mo praeter opinionem excidat? Numvero tali
 quis Deo, qui re alterutra careat, sibi propo-
 net constanter adhaerere?

§. VII.

ULterius verborum etiam nostri versiculi pau-
 lo uberius danda est explicatio, ut, inde
 numquid argumenti pro nostra sententia peti
 possit, eluceat. Cum consilium Dei varium
 sit, ut facile demonstrari potest, hinc merito,
 quodnam speciatim nostro in loco innuatur, quae-
 ritur. Id optime docebunt praedicata adiecta,

C

quo-

quorum primum est, *ducis me.* quod verbum proprie actum designat illius, qui alteri viam monstrat, eumque, si viribus deficiat, ita sustentat & manu subleuat, ut progredi possit, ac metam, quam per se nequisset, alterius beneficio ex voto attingat. Quia vero propria significatio heic locum citra absurditatem habere nequit, & metaphorica consequenter admittenda est, sermo etiam est de ducendi actu tali, quo Deus circa psalten & ejus similes, h. e. fideles (nulla namque adferri ratio potest, cur his idem, quod illi beneficium non obungat) versatur: nihil hic per *ducere* innui potest, nisi mira ac specialis Dei providentia circa fideles, & *concursum* gratiofus, quo in suam gloriam, & ipsorum commodum omnia, etiam afflictiones ac infortunia dirigit & gubernat. Pertinet igitur ad hunc divinum & sapientissimum ductum, quod, sicut Deus auctorem salutis nostrae per passionem ac mortem consummavit Heb. 2:10. ita cum illo pati sinat eos ac velut igne quodam docimastico purgari, qui gloriae per ipsum partem consortium anhelant. Quam in rem prostat
sylvæ

tylva locorum scripturae: sed euolue interim Prov. 15: 33: Rom. 8: 17. Apoc. 14: 12. 2. Tim. 2: 11, 12. Ad hanc Deo familiarissimam viam heic peculiariter respici, eo est credibilius, quod non solum supra de admiranda eius circa pios providentia actum sit, verum etiam quæ mox sequuntur verba, *Et postea (d) siue tandem cum gloria recipies me*, (quibus beatus piorum exitus 1. Pet. 1: 9. delineatur) non solum impiorum miserabili fini y. 17. indicato, sed proborum etiam afflictionibus & contentui satis clare opponantur. Caeteroquin observandum est, si תבוא cum tota sua emphasi verti debeat, sic reddendum: *ducis & duces me*. Hinc Joh. Hen. Michaelis in uberioribus annot. præclare ad hunc

C 2

locum

(d) Grotius quidem opinatur, Davidem optasse à Deo fieri *כבוד וְהוֹדָה* i. e. effugentiam quandam glorie & lucis divinæ per dona & virtutes, coll. Zach. 2: 12. Verum ne quid jam aliud de re ipsa moneam, huic interpretationi satis accentuum contextus apertissime refragatur, qui quum *וְהוֹדָה* & *כבוד* a se mutuo sejungat, contra quam alt. Zach. loco, ostendit, vocem *וְהוֹדָה* heic neutiquam nominis, sed ne præpositionis quidem sensum ferre, quum sic ne us grammaticus conjunctivum requirat; sed omnino particula adversativa postea, tandem, vim servare.

locum sic: *ducis per haec tempora, & ad aeterna deduces me.* Notissimum enim inter Philologos est, verba futuri temporis, quale hoc nostrum, in actu continuo saepe praetens & imperfectum includere. (e) Indicatur adeo firmissima hieropsaltae fiducia ac spes, qua, non ut corrupta caro solet, quae tantum ad pedes posita credit, praesentem modo sortem suam, sed futuram etiam Deo commendatissimam esse, certissime sibi persuadet.

Hinc perspicue liquet, quid ad propositam questionem respondendum sit: nimirum speciatim tale hic intelligi consilium, secundum quod ab aeterno conceptum, specialis ista, cujus mentionem fecimus, providentia, & concursus gratiosus in tempore attemperatur & dirigitur. Quoniam enim ductus divinus a consilio distinguitur, hoc aliquid ab operationibus Dei in tempore, quas ducendi notio, ut modo explicata est, involvit, diversum, consequenter aeternum sit oportet. Patet autem hanc, quam asserimus verborum explicationem rursus non parum nostrae fave.

(e) *conf. Tarnovii Gram. Hebr. Biblica p. 104. ubi etiam exemplum actus continui adducitur illud Psal. 1: 2. in lege ejus meditabitur die ac nocte.*

favere sententiae. Neque enim Deus suos aut secundum solam sapientiam aut solum voluntatis decretum, sed secundum *hoc* prout in *illa* fundatur, ducit & cum gloria recipit: nec ulla adparet ratio, cur, cum alterum cum altero commodè consistere queat, hic a se inuicem debeant sejungi.

§. VIII.

IAm ad alterum tandem progredimur subsidium Exegeticum, quod parallelismi nomine apud Doctores insigniri solet. Facili autem quisque negotio praevidet, quid hic cum primis curae debeat esse. adducenda videlicet non talia modo parallela dicta, quibus notionem sapientiae consilii, cum Deo tribuitur, significationem ingredi pateat; sed & quæ decreti vim eidem inesse probent. *Prioris* generis ut multa prodire jubeamus, nihil est opus, cum & origo vocis *מַצָּח* & conjugata seu universa ejus familia relationem quandam ad intellectum ejusque perfectiones clarissime loquantur. Unum tamen itemque alterum locum tetigisse juvabit. Et. XXXVI: 5. fit mentio consilii ad bellum gerendum, Quid hoc est.

est aliud, quam scientia optimorum mediorem
 ad hunc finem obtinendum? C. XL; 13. verbis;
Quis vir consilii aut consiliarius ipsius instruet eum?
 negatur Deo consilio alieno opus esse. Quod
 idem est, ac si diceret: tantum abest ut Deus
 ab alio, quomodo res suas finibus convenienter
 disponat, instrui debeat, ut id eminentissima ratio
 one per se ipse norit. Quem sensum confirmat
 versus sequens, ubi per *וְיָדָהּ מִמֶּנּוּ* quocum delibe-
 rabit? intelligitur consultatio consilium poscentis;
 quam significationem in forma Niphal huic ver-
 bo competere, inter omnes convenit, parique ra-
 tione alieni consilii necessitatem a Deo removet.
 Itaque verba allata sic exponit D. Gezelius ad h.
 l. Ingen hastwer wijsst HErranom sãtt och wãg/
 haruledes han sina sãår wijsligen regera skulle/
 sãsom Jordiske Konungar sãdant behõftwa. An-
 non hic apertissime digitus ad intellectum divi-
 num ejusque sapientiam intenditur? Quod iidem
 fit Prov. 8. 14. *אֲנִי הָיָה לְיָדָהּ* mihi consilium, hoc est,
 “ut Michaelis explicat, (f) possideo aliisque imperti-
 “tor consultandi peritiam. idque paullo clarius D.
 Gezelius ad h. l. ita effert: *Wti mig är et ober-*
gri

(f) Uterioribus annot. Philologico Exeg. ad Prov. 8; 14.

gripeligit råd/ at iag twet uti mitt wisheits
 lins/ hwad uti alla ting wisligen skee eller icke
 skee kan.

§. IX.

NEc locorum *posterioris* ordinis, h. e. quae di-
 ctione *h. v.* decreti potestatem contineri eui-
 cant, ulla laboramus inopia. Talis est, isque e-
 videntissimus Eldrae 10: 8. ubi verba *לפי
 דבר ה' secundum consilium principum*, non pos-
 sunt non de illorum decreto accipi. unde D.
 Gezelius consilium in notis ad h. l. reddit per
Glut. Neque aliter sumi potest eadem vox cum
 Salomo Prov. 19: 21. *consilium* inquit *Domini*
consistat; idem enim hoc est ac si diceret; Quic-
 quid Deus pro sua sapientia *decrevit* sive facere
 sive impedire, sive permittere, eventus optatus
 destituere id minime potest. His gemina sunt
 verba Plal. XXXIII: 11. Jam cum Esaias Aegy-
 ptiis poenas promeritas hostium irruptione inflig-
 endas divino instinctu C. 19: 17. denunciatis,
 ita loquitur: *omnis apud quem, quis commemo-*
raverit eam (Judaeam puta) *pauebit ob consilium*
Domini Zebaoth, quod decrevit super eam nimis
 rum

rum Ægyptum; quis non videt, dum consilii Domini Zebaoth mentio injicitur, decretum innui divinum de terræ Ægyptiacæ per hostes vastatione? nec incommode huc referri possunt loca Es. 28: 29. *admirandum fecit consilium: & Jer. 32: 19. magnus consilio & grandis opere.* Cum enim statim additur opus, id indicio est, de ejusmodi consilio, quod efficax & potens sit, h. e. decreto sermonem esse. De decretis divinis circa salutis nostræ negotium *consilium* intelligendum esse in sequentibus locis, clarior res est, quâ ut moneri debeat. Luc. 7: 30 *Pharisæi rejecerunt seu irruunt reddiderunt consilium Dei de seipsis.* Act. 2: 23. *In ómnem gentem* *Gal. 3.* ad quem locum clarissimus Stockius ita: *Definito consilio, i. e. decreto, quo Deus opus redemptionis per passionem & mortem Filii peragendum sapientissime decrevit. c. 4: 28. Ad faciendum quaecunque manus tua & consilium tuum prius definivit ut fierent cap. 20: 27. Quominus annunciarem vobis omne Dei consilium.* Dictum Hebr. 6: 17. iidem huc pertinere & res ipsa & contextus loquitur. Quando v. Apostolus Eph. 1: 11. *consilium voluntatis com-*
me-

memorat, *illud* secundum quosdam, ut *Hu-*
gonis de sancto victore verbis utar, scientiam di-
 rigentem, *voluntas* voluntatem imperantem, *vox*
operatur potentiam exsequentem exprimit. Quam-
 quam nihil ob stare video, quo minus, sicut de-
 cretum voluntatis dico, ita βελή γελήματα h. l.
 idem, non exclusa tamen scientia siue sapientia
 dirigente, significet. Id vero prætereundum non
 est, allata in hac §. scripturae testimonia, licet
 decreti vim paullo apertius & luculentius pro-
 dant, ita tamen explicanda esse, ut sapientiam,
 in qua illud fundamentum suum invenit, mini-
 me excludere, sed connotare credantur: quod
 ex iis quæ ad §. sequentem dicturi sumus, ro-
 bur & lucem accipiet.

§. X.

Hisce, quæ ad §. §. 8: tam & 9: am jam dis-
 seruimus, præpositis, uti dilucide constare
 putamus, S. litteras, cum consilium de Deo præ-
 dicant, ita loqui, ut non decreta magis divi-
 na, quam sapientia summa hac voce designen-
 tur: ita merito inde, ceu nouo argumento con-
 cladimus, utrumque simul in iis locis, quæ ta-
 lem

lem sensum commodè ferunt, consilii significatu involui, nec necesse esse, ut vel illa vel hanc separatim intelligi credamus, quoties res & contextus id non exigat. Nulla enim in ejusmodi dictis ratio est, quæ dissuadeat utriusque notionis conjunctionem, cum contra sensus sic plenior & explicatio euadat, quod utique Spiritu Sancto magis dignum est censendum. Deinde pro nostra sententia plurimum militat analogia vocum sacrarum, quas in sensu praegnantibus, h. e. eo, quo plures cognatae res uno vocabulo comprehenduntur, saepissime occurrere, maximo omnium consensu creditur. Praebuit ejus rei specimen quoddam supra verbum *לֵב* & nisi properandum nobis esset perplurima alia suppetere. unicum tamen adjiciam Quis dubitat verbum *יָד* simplicem scientiam significare? at tamen, imprimis cum de sanctissimo Numine adhibetur, saepissime in sensu praegnantibus, praeter nudam notitiam etiam curam circa res cognitatas complectente, usurpatur: annon vero sapientia & decretum itidem inter res cognatas debent haberi, quae species sunt eodem genere continen-

tentae, cum actus sint mentis? Quod si verum est, nihil profecto habet absurdi, & iplas in sensu praegnantibus uno comprehendi vocabulo. Accedit tandem quod *עצ*, ut supra notatum est a *ע*, quod actum intellectus proprie & primario notat, oritur; & tamen, quod contra tot dictorum fidem negare haud licet, non nudum consultandi actum, sed decretum quoque significet: cujus sane rei nulla reddi potest ratio, nisi admittatur, id propterea fieri, ut innuatur non nudum decretum, sed quod consulto intellectus iudicio sit conceptum. Quo concesso, quod volumus assecuti sumus.

Erat quidem B. L. in animo aliud caput, idque dogmaticum adiacere, quod & per scriptum & pro instituti ratione plene elaboratum in oculis meis aservatur. Quoniam vero temporis arctissimi limites a superioribus imperati postularunt, ut labor typographo redderetur, quam posset, brevissimus, factum, ut, quam dixi, hujus opellae partem privatorum tenebris claustrorum tantisper mancipandam judicarem. Alio forsan eoque commodiori tempore, si rerum ita tulerint vices, nec penitus displicuerint, quae jam Tuæ submitto censurae, caput prolatura est.

CONSPECTUS.

- §. 1. *Præloquium de necessitate scrutandi stilum biblicum.*
- §. 2. *Definitionem Consilii Divini proponit.*
- §. 3. *Eam vocem פתח competere statuit.*
- §§. 4. & 5. *Hoc per analysin totius Ps. ex contextu probant.*
- §. 6. *Idem evincit ex Scopo Specialissimo.*
- §. 7. *Explicatione verborum versiculi 24: ti idem confirmat.*
- §§. 8. 9. & 10. *adducto parallelismo, & analogia vocum sacrarum in subsidium vocata, eodem tendunt.*

